

Podstata duchovního života je nejlépe ukázána na podobnosti o ušlechtilém roubu, který využívá planého stromu a tak mu dopomáhá ke kvalitativní změně v plodnosti: ovoce, které dozraje na naroubovaném pláňeti, se nemůže v žádném případě srovnávat s planým ovocem. Pláňetem je "starý člověk" /Pavlova díkce/ a ušlechtilým roubm je Duch svatý s konkrétními dary. Předpokládá tedy Duch svatý existenci přirozeného lidského ducha /i ten je Božím dílem!/, bez něho by nebylo na co "naroubovat"; ale ovoce přirozeného ducha nelze klást na roven ovoci Ducha svatého.

Tím je řečeno i zásadní slovo o iniciaci, o počátku duchovního života v pravém smyslu toho slova: je třeba přijmout Ducha svatého jako dar - co si člověk nemůže "vyrobit", ale zároveň co člověk přijímá ve svobodě - co přijmout může, k čemu nemůže být donucen.

Setkáváme se tu zároveň s první a základní pravdou o člověku: je celým svým určením vytvořen tak, že je odkázán na přijímání - a to celoživotní: od rodičů přijímá život, rodiče ho učí chodit, mluvit, poznávat svět, od rodičů a ostatních se mu dostává výchovy, vzdělání. Aby se mohl stát cele člověkem, musí být k lidství vychováván.

Toto "přijímání" vnějších podnětů a jejich zpracování takovým způsobem, že z toho dítě a pak dospělý člověk prakticky žije, je vybudováno na důvěře v pravdivost a realitu těchto podnětů - tedy v důvěře, že rodiče dítě milují, že mu vychovatelé chtějí pomoci k vzdělání, že lidé, s nimiž se setkává v životě, ho nechtějí zneužít či zlikvidovat. Bez důvěry neexistuje lidský život, který by se mohl takto nazývat. Pokud člověk v atmosféře důvěry neroste a nedospívá a je mu naopak vštěpována nedůvěra, dochází k deformaci lidství a k rozpadu společenství -ať je to rodina nebo stát.

Chci-li tedy přijmout dar "nového života" - dar Ducha svatého, bez něhož neexistuje křesťanství, musí tomuto obdarování předcházet důvěra v realitu tohoto Ducha. Jinak řečeno: musí předcházet konkrétní vnější informace o tom: sebesdělení Ducha svatého = konkrétní sebesdělení Boha člověku. Tato konkrétnost je dokumentována vtělením = existencí Božího Syna.

Mluvíme-li o důvěře, bez níž neexistuje konstruktivní lidský život, vypovídáme současně i o lásce, která tvoří s důvěrou dva květy na jediné lodyze, řečeno obrazně. Jestliže někoho opravdu miluji, pak mu důvěřuji. Proto mu důvěřuji, jsem mu nakloněn, věnuji mu svou přízeň a pozornost - a to je přece znamení lásky!

Smyslem života je žít - konkrétně to znamená: vytvářet předpoklady a podmínky všeho druhu, aby byl život zachován, a to ve všech jeho

úrovních. Jenže zkušenost ukazuje, že ne všichni lidé chápou stejně náplň života. Zhruba lze hovořit o trojím životním stylu, jak ho můžeme kolem sebe pozorovat:

1. živočišný styl - to je styl, který je vlastní živočichům u nich je i na místě. Lidé tohoto typu se zajímají jen o fyzické přežití: o jídlo, pití, rozmnožování, zábavu. Nijak potřebu života, v němž jsou uspokojovány základní lidské potřeby, bez nichž nelze žít, nepřanýřujeme, jen poukazujeme na fakt, že některým lidem tento styl života plně vyhovuje. Cíle se na materiální stránku zaměřili. Tento živočišný styl vede v krajních podobách k nežádoucím společenským jevům - v souladu s politickými, hospodářskými a sociálními poměry.
2. "polidštěný" styl - vedou jej lidé, kteří nad to, co bylo řečeno u prvního stylu, mají evidentní zájem polidštit společnost: zajímají se o vědu, techniku, umění, filosofii. Jsou-li na rozhodujících místech ve společnosti, mohou zajistit relativní blaho spoluobčanů a vylepšit i zkrásnit svět.

3. "božský" styl - provozují ho lidé, kteří přijali nabídku zjeveného Boha na vytvoření životního stylu, v němž nežije člověk "zdola-nahoru", nýbrž "shora-dolů" - řečeno obrazně - čili od Boha.

Konkrétně to znamená: do určitého věku je náš život reakcí na to, co přijímáme zvenku /výchova, znalosti, informace, podněty všeho druhu, dotyk s věcmi a lidmi/ a co v nás postupně vytváří nás samotné - díky zkušenostem. Pak přichází to, co je pro život zásadní a nutné, byť bolestné: z celé mnohosti vnějších podnětů, informací, dotyků a zážitků vybíráme to, co naplní náš život pravým obsahem, čili rozhodujeme se: nemůžeme mít všechny krásné ženy, které jsme v životě potkali a milovali, nýbrž jen jedinou; musíme se rozhodnout pro jeden domov, jednu školu či učiliště, jedno zaměstnání atd. V dospělém věku se konečně rozhodneme a začneme plnit život jediným obsahem /jediným tu znamená, že jsme si ho osobně zvolili/. /Pravda, někdy je tohle teorií, protože okolnosti, poměry, stupeň inteligence a jiné donutí člověka, aby naplnil život jiným obsahem, než jaký chtěl!/
přijmout

Tady leží odlišné pojetí o obsahu života pro toho, kdo vede "duchovní život", rozuměj "život z Ducha svatého", protože dar tohoto Ducha určí jak životní úkol, tak obsahuje i konkrétní dary pro splnění tohoto úkolu. Vždy však tomu předchází - jak jinak ani možné není - svobodné rozhodnutí ^{přijmout} dar Ducha.

Setkáváme se tu s nejdůležitějším fenomémem pravého "duchovního života": jeho náplň neurčuji já sám, nýbrž je Božím darem. Tak se zhusta stává, že člověk, který chtěl původně ztvárnit a naplnit svůj

život podle své volby, svým programem, je Duchem Božím upozorněn na zcela jinou životní dráhu s jinou životní náplní a s jiným posláním. To není způsobeno proto, že by Boží vůle byla vždy zásadně od té lidské odlišná, ale proto, že jen málo lidí je schopno včas a správně poznat Boží vůli.

To nikterak neznamená, že by Boží direktiva byla v naprostém rozporu s tím, co chce člověk, protože Duch svatý využívá velice inteligentně a "ekonomicky" přirozené dary, které jsou do člověka zloženy - přece Stvořitelem! Příklady: Kdo má přirozený sklon k hudbě, bude se věnovat hudebnímu umění - podle Boží vůle. Kdo má přirozený sklon k nemocným, stane se lékařem či zdravotní sestrou. Kdo má sklon k dětem, bude baby-siter. Kdo je knihomol, bude profesorem nebo vědcem nebo pisatelem... Duch svatý jakoby "korunoval" přirozené nadání darem génia.

Jako křesťané zastáváme názor, že Boží život je "vylit" do celého stvoření, tedy i do lidí, ale je jakoby v latenci, skrytý. Je třeba ho vyvolat k životu - jako je v lidech v latenci možnost mít děti, tvořit umělecká díla, která tu nikdy nebyla. A zdá se, že je to právě bezprostřední impuls Ducha Božího, který vyvolává v člověku touhu po tom, co se shoduje s Boží vůlí.

Ovšem člověk je veskrze tvor smyslový. Celý jeho život se odehrává v reálném, konkrétním světě, smysly postihnutelném /aspoň co do základních poloh/ a vykazuje nepřehledný počet forem, v nichž život probíhá.

A jako se rodí zcela konkrétně tělesný do konkrétního světa, tak se zcela konkrétně rodí pro božský život skrze t.zv. "znovunarození". To je Ježíšova díkce a je to obsahem t.zv. křtu. Jak je známo, byl křest po staletí udělován výhradně dospělým, kteří se na křest řádně připravovali v t.zv. katechumenátu. Trvalo to zpravidla rok, někdy i déle, a během této doby byl budoucí křesťan seznamován cestou smyslu a rozumového chápání s vnějšími informacemi o Božím díle - o spáse, o církvi, o Božím království. Na to odpovídala jeho víra. Je také darem - jako všechno, co člověk má, čím se chlubí, co ho obklopuje, ale darem zvláštním, protože nenaléhá na člověka jako hlad, žízeň, únava, spánek, rozkoš, nýbrž co je nabízeno tak, že se to ani v nejmenším nedotýká jeho svobody. Zatímco svobodu v nejezení, nepítí, nespání nemáme - nechceme-li zemřít, musíme jíst, pít a spát - zatímco svoboda v bydlení, v pracování je jen relativní - musíme žít, kde máme své drahé nebo byt nebo zaměstnání - máme jedinou skutečnou svobodu: v náboženském životě.

A právě tak, jako je do všeho, co jíme, vloženo určité množství kalorií z titulu skladby jídla, určité množství vitaminů a prvků s přesným určením, jak mají ten který orgán v těle vyživit, tak je tomu i s křtem. Obsahuje - jako každá ze svátostí - určitý "duchovní vitamin", který podporuje tvorbu dispozic v té části lidské bytosti, která se odedávna nazývá "duší" - při čemž je nesmysl chtít ji najít v mozku či v srdci. /Pro duchovní skutečnosti platí, že jsou přítomné na způsob vzduchu, který zaleze co všeho, co je nad zemí, takže mohl dýchat stejně - relativně - jak v Plzni, tak na Aljašce. /Nestačí však jen přijmout křest svatý - jako nestačí jen přijmout život z matky. Musí ihned dojít k zdárnému vývoji dítěte, k správnému růstu. Totéž platí i pro pokřtěného: má-li se zdárně rozvíjet, musí znát metodu růstu duchovního života a tedy i prostředky k tomuto růstu potřebné.

Tomuto růstu říkáme "obrácení". Nejde tedy o nic jednorázového - jednorázově vypadá akt konkrétního uvěření - nýbrž o proces, který má své zákonitosti podobně, jaké vykazuje proces stávání se dospělým člověkem: od dětství přes pubertu k dospělosti a k stáří, příslušné krize nevyjímaje. Lze říci bez přehánění, že neznalost procesu "obrácení" zavinuje mnohou deformaci křesťana a připravuje ho tak o radost z duchovního života a činí ho prakticky nepoužitelným - nebo málo použitelným - pro dílo spásy.

Výše bylo řečeno, že člověk je především přijímajícím. Přijímá zvenku tudíž i informaci o Bohu = setkává se s Božím slovem. /Poznámka: Základně rozlišujeme víru v Boha, jaká je vlastní vědcům a filosofům, a křesťanskou víru, která je reakcí na konkrétní zjevení Boha skrze jeho Syna a jeho slovo. / V lidském mozku je oblast pro řeč; je to řeč, která dělá člověka člověkem. Proto na začátku obrácení stojí logicky Boží slovo. V řečtině existují dva výrazy pro naše česko "slovo": LOGOS - to je slovo, které hlásá Pán Ježíš /a podle sv. Jana je LOGOS to "slovo, které se stalo tělem"/ a REMA - to je slovo Boží, které je speciálně určeno pro mne, které mne oslovilo adresně a stalo se začátkem mého duchovního růstu. REMA je slovo, které se má ve mně stát "životem" - Ježíšovo slovo, které na způsob zrna vzklíčí a vyrostě v klas, který dá mnohonásobný užitek.

Boží slovo má moc jak budovat duchovní život, tak i uzdravovat. O jeho uzdravující moci stojí v knize Moudrosti: "Neboť je neuzdravilo ani koření, ani náplast, nýbrž tvé slovo, Pane, které všecko hojí" /Mdr 16,12/. To je vpravdě "terapie" Božím slovem. Je to neuvěřitelné: stojíme tak bezmocně, a přece máme po ruce takovou pomoc! Copak to ale není i naše zkušenost o slově milující bytosti - matky, otce - z dětství?

si/

Když jsme třebas rozbili koleno, stačilo, když maminka řekla: "Neplač! Já řeknu kolínku, aby tě nebolelo"! A hned nám bylo dobře.

Sv. Pavel vyjadřuje zcela konkrétně pozici Božího slova v životě křesťana, když píše v listě Efezským 6,11,14-17: "Oblečte plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat ďáblovým svodům...Stájte tedy opásání kolem beder pravdou, obrnění pancířem spravedlnosti, obutí k pohotovému službě evangeliu pokoje a vždy se štítem víry, jímž byste uhasili všechny ohnivé střely toho Zlého. Přijměte také přílbu spasení a meč Ducha, jímž je slovo Boží". Téměř všechno, co Pavel uvádí, je ochrana: přílba, pás, krunýř, obuv, štít. Jen jediné je zbraní: Boží slovo coby meč Ducha.

Největším vzorem pro nás je sám Pán Ježíš. Když je pokoušen na poušti, brání se vždy úspěšně jedinou zbraní: Božím slovem. Na první pokušení /aby učinil z kamenů chleby/ odpovídá citací Dtn 8,3: "Ne samým chlebem živ jest člověk, ale vším, co vychází z Hospodinových úst." Na druhé pokušení /aby se vrhl dolů z vrcholku chrámu/ reaguje opět Božím slovem Dtn 6,16: "Nepokoušejte Hospodina, svého Boha". A stejně tak na třetí pokušení /"Toto všechno ti dám, padneš-li přede mnou a budeš se mi klanět", říká ďábel/ odpovídá citací Dtn 6,13: "Hospodinu, Bohu svému, se budeš klanět a jeho jediného uctívat."

Proto rada: máme-li s někým či něčím potíže, nedělejme silácká předsevzetí /stejně se nám nepodaří je realizovat!/, nepoužívejme vlastní vůle /což čpí "sebevykoupením"/, ale nechme se vykoupit Božím slovem! Nikoliv: Teď se chci j á Božím slovem vykoupit! Nýbrž: Nechat se vykoupit! Podobně jako Kristus: Klidně vyslovit Boží slovo.

Obrátme teď pozornost k situaci po t.zv. prvním obrácení, po uvěření. T.j. buď po obrátu z nevěry k víře anebo ze slabé víry k silné.

/Poznámka: Víra je zároveň jednorázovou akcí i procesem: jednou se musím rozhodnout pro Boha /jako se rozhodují pro manžela, povolání/, ale postupně - v procesu uvěření - musím postupně zvyšovat inteligenci pod vlivem Boží milosti./ Tuto situaci po prvním obrácení výborně zachycuje list Židům 12, 9-13: "Naši tělesní otcové nás trestali, a přece jsme je měli v úctě. Nemáme být mnohem víc poddáni tomu Otci, který dává Ducha a život? A to nás naši tělesní otcové vychovávali podle svého uvážení a jen pro krátký čas, kdežto nebeský Otec nás vychovává k vyššímu cíli, k podílu na svatosti. Přísná výchova se ovšem v tu chvíli nikdy nezdá příjemná, nýbrž krušná, později však přináší ovoce pokoje a spravedlnosti těm, kdo jí prošli. Posilněte proto své zemlené ruce i klesající kolena a vykročte jistým krokem, aby to, co je chromé, docela nezchromlo, ale naopak se uzdravilo."